

MPRA

Munich Personal RePEc Archive

Prisoner's dilemma for EU bank groups

Nedelchev, Miroslav

University of National and World Economy

September 2012

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/52247/>

MPRA Paper No. 52247, posted 16 Dec 2013 07:29 UTC

Дилема на затворника за банкови групи от ЕС

Доц. д-р Мирослав Неделчев

Prisoner's dilemma for EU bank groups

Assos. Prof. Miroslav Nedelchev, PhD

Резюме

Събитията след 2007 г. изискват използване на нови инструменти в отговор на световната финансова криза. Некоординирани действия, предприети от отделна банкова група, допълнително усилиха ефектите на кризата и доведоха до необходимост от съвместни действия, известна като „дилема на затворника“.

Ключови думи: дилема на затворника, банкови групи, корпоративно управление

Summary

What happened after 2007 requires that new kind of instruments are applied in order to face the global financial crisis. Non-coordinated actions undertaken by a single bank group have additionally sharpened the effects of the crisis and have resulted in the must of joint efforts which are better known as the "prisoner's dilemma".

Key words: prisoner's dilemma, bank groups, corporate governance

Jel: G34, G21, C71

Разширяването на ЕС на Изток отбеляза своята десета година. Независимо от процесите на икономическа интеграция, финансовата система

продължава да се определя от сложните взаимоотношения между отделните държави: икономически развитите държави се възползват от предимствата си и предоставят свободните финансови средства за кредитиране на други икономики.

Икономистите са на мнение, че съвременната финансова система трябва да бъде реструктурирана в нова рамка. Индивидуалните интереси следва да отстъпят място на колективни действия. Новите инструменти се базират на прилагане на теория на игрите. Предвид сближаването на националните различия, в съвременната практика най-често се използват игри от отворен тип. Голямо приложение намира „дилемата на затворника“, при която един участник може да спечели/загуби, може всички участници да спечелят, или може всички да загубят.

В началото на XXI век икономическото развитие в ЕС отбелязва ръст благодарение на присъединяването на държави от Източна Европа. Чуждестранните банки предоставяха ноу-хау, стабилизиращи фондове и голям обем кредити. От друга страна, чуждестранните банки извършваха капиталова репатриация. От гледна точка на дилемата на затворника, всички участници постигаха колективна полза.

Освен положителните ефекти от конвергенцията на Източна Европа чрез външно финансиране, големите капиталови потоци доведоха до прегряване на икономиките и макроикономическа небалансираност¹. През 2009 г. банковата система на Румъния изпада в затруднения, които довеждат до изтегляне на финансовите средства от банковите групи, за да намалят риска и да отговорят на завишените изисквания от националните надзорни органи. Интересите на банковите мениджъри и на надзорните органи от изпрацащата държава съвпаднаха в изтегляне на средствата, за да защитят собствените си банки. Последвалата верижна реакция породила несигурност както в държавите от Източна Европа, така и в останалите държави-членки на ЕС.

При нормални условия, интересите на местните заинтересовани лица и чуждестранните банки бяха изравнени по ползи от ефективен, доходоносен и стабилен банков сектор². По време на криза, краткосрочните интереси

---

1 The European Bank Coordination (“Vienna”) Initiative. Report by the Public-Private Sector Working Group on Local Currency and Capital Market Development. 16-17 March 2011, Brussels.

2 Kudrna, Z. Financial crisis: testing the relationship between foreign banks and the new EU members. Employment and economy in Central and Eastern Europe, 1(1), p. 1.

започнаха да се разминават, тъй като банките-майка се стремяха да минимизират потенциални си загуби, а местните заинтересовани лица бяха заинтересовани да осигурят постоянен поток на кредити и да увеличават данъчните постъпления. Подобен конфликт на интереси постави правителствата и чуждестранните банки в ситуация, известна като дилема на затворника: банкова група, която първа изтегли финансовия си капитал от Източна Европа, ще срещне по-ниски загуби отколкото, тези които останат обвързани за по-дълъг период от време поради инвестирани средства за изграждане на мрежа от банкиране на дребно.

Предприетите действия имаха за цел стабилизиране финансовото състояние на конкретна банкова група без отчитане на неблагоприятните ефекти върху икономиките от Източна Европа и на останалите банкови групи. Независимо от разнородността на действията, те могат да се групират по следния начин:

- банките-майка изтеглят собствени средства от Източна Европа, за да укрепят операциите на вътрешните си пазари;

- пакети от заеми, предоставени от МВФ на икономики от Източна Европа, се прехвърлят към държавата на банките-майка;

- продажба на активи за повишаване адекватността на първичния си капитал и редуциране на риска вследствие на регулаторен натиск за увеличаване на капиталовите си буфери, въвеждане на вътрешен рейтингобазиран модел и изискване от надзорния орган на изпращащата държава да се разшири и до задграничните дъщерни дружества обхвата на забраната за разпределяне на местни експозиции към банката-майка.

За да се намали несигурността, предизвикана от изтеглянето на финансови средства, се наложи използването на подход „държава-поддържава“. Той изисква координация между компетентните органи на държавата по произход и приемащата държава, а така също между банки-майка и техните задгранични дъщерни дружества.

Паневропейската политика за финансова стабилност наложи създаването на инициатива за координиране на действията. През 2010 г. под

егидата на Европейската банка за възстановяване и развитие във Виена се проведе среща за решаване „дилемата на затворника“³.

Основните участници във Виенската инициатива са:

- международни икономически организации (Международен валутен фонд, Европейска банка за възстановяване и развитие, Европейска инвестиционна банка и Световна банка, с водеща роля на ЕБРР);
- европейски институции (Европейска комисия и Европейска централна банка като наблюдател);
- регулаторни органи на държава по произход (Австрия, Белгия, Гърция, Франция и Италия) и приемаща държава (Унгария, Румъния, Латвия и Сърбия);
- големи банкови групи, извършващи дейност в региона на Европейската банка за възстановяване и развитие (EFG, Erste, Intesa, KBC, Piraeus Bank, Raiffeisen International, Societe Generale и Unicredit).

Целите, които били поставени пред Виенската инициатива, са:

- ограничаване на големи по обем и некоординирани изтегляния от трансграничните банкови групи от Източна Европа, за да не се задействат системни рискове както за отделна държава, така и за ЕС като цяло;
- публично поемане на ангажимент от банките-майка да поддържат експозициите на техните дъщерни дружества и да ги рекапитализират;
- извършване на мерки по ликвидност от местните централни банки;
- местните правителства се ангажират да не извършват капиталов контрол.

Предприетата координация на действията доведе до успех на Виенската инициатива и от Източна Европа не бе отчетен голям отлив на капитали. Възникналата втора вълна на финансова криза, свързана с дългова криза в еврозоната, повлия негативно върху икономиките от ЕС, които не бяха се възстановили. Ето защо се наложи стартиране на нова инициатива, наречена „Виена 2.0“. Съгласно нея банките-майка се ангажират да поддържат стабилни дългови нива в държави, които получават помощи от Международния валутен фонд.

Интересите на банки-майка и на надзорните органи на изпращащата държава съвпаднаха. Заплахата се обясняваше с факта, че западните държави бързат да се защитят от дълговата криза, а банките свиват разходите и

---

³ EBRD. Vienna Initiative – moving to a new phase. April 2012.

активността си и това би било двоен удар по икономиките от Източна Европа. На всички заинтересовани страни стана ясно, че ако една от банките напусне, другите ще я последват и ситуацията ще се влоши за всички⁴. Ако всички останат на пазара, ситуацията ще остане стабилна.

Новата инициатива има за цел да намали кредитните експозиции на дъщерните дружества на австрийските банки в държавите от Източна Европа⁵. За справяне с най-спешните проблеми ръководните принципи изискват австрийските банки, имащи дейност в тези държави, да преустановят предоставянето на нови кредити в различна от евро валута на нехеджирани домакинства и сектора на малки и средни предприятия.

Системните рискове от 2010 г. промениха фокуса на използване на местна валута и развитие на местните капиталови пазари, управляване на необслужваните кредити и оценка на влиянието на Базел 3 върху Източна Европа⁶. Новата инициатива е насочена към забавяне темпа на изтегляне на капитали и избягване на криза в осигуряването на финансиране в Източна Европа, отколкото да задържи инвестициите там. Мерките са насочени по-малко към банки-майки, които имат дъщерни дружества в 10-те нови членки на ЕС и повече към регулаторните органи и самите дъщерни дружества.

* * *

Виенската инициатива е рамка за координиран кризисен мениджмънт между базирани в ЕС трансгранични банкови групи в Източна Европа⁷. Тя се предефинира от кризисен мениджмънт към превенция на кризи. В решаването на дилемата на затворника участват заинтересовани лица от публичния и частния сектор. ЕБВР, използвайки уникални отношения както с частния сектор, така и с правителствата промоцира прехода и развитието в частния сектор.

Пан-европейската координирана политика бе в отговор на първите шокове и ограничи некоординираните национални отговори на негативните

---

4 Groendahl, B. Greek Plan Modeled on Vienna Program May Buy Time: Euro Credit. Bloomberg, 2011.

5 Препоръка на Европейския съвет за системен риск от 21 септември 2011 година относно предоставяне на кредити в чуждестранна валута (ECCP/2011/1).

6 Statement at the Conclusion of a Meeting of the European Bank Coordination "Vienna" Initiative. Press Release No.12/11. January 16, 2012.

7 Nagy, P. Vienna Initiative: Timeline for the First Phase and the Start of 'Vienna Plus'. EBRD, 2011.

ефекти на преливане от кризата. Виенската инициатива предостави 24.5 млрд. евро за поддръжка на финансовия сектор в Източна Европа чрез кредитни линии, финансиране за рекапитализация на банките, развитие на кредитна политика за поддръжка на реформите във финансовия сектор. Като краен резултат в държавите от Източна Европа чуждестранните банки имат водеща позиция и техните дъщерни банки продължават да имат стабилни кредитни източници⁸.

Ефектите от Виенската инициатива промениха добрите практики на корпоративно управление. Традиционните участници изпълняват нови роли. Акционерният състав се разшири, включвайки държавни институции като мажоритарен акционер, което установи прилагането на континенталния агентски конфликт между мажоритарен акционер и инвеститори. Ръководителите имат увеличена отговорност по разкриване на информация за използване на предоставената държавна помощ. Експерт-счетоводителите подлежат на надзор от изпращащата държава и извършват само дейности по одит, а консултантската част бе отделена в специализирано дружество. Надзорните органи субституират общото събрание на акционерите и активно участват в упражняването на контрол чрез упражняване правото на глас. Инструментите са модернизирани от достигане на национална конкурентоспособност и интереси на банковите групи до постигане на макроикономическа стабилност и защита интересите на обществото.

Библиография:

Препоръка на Европейския съвет за системен риск от 21 септември 2011 година относно предоставяне на кредити в чуждестранна валута (ECCP/2011/1).

Claessens, S., N. Van Horen. Foreign Banks: Trends, Impact and Financial Stability. International Monetary Fund Working Paper 12/10, 2012.

EBRD. Vienna Initiative – moving to a new phase. April 2012.

Groendahl, B. Greek Plan Modeled on Vienna Program May Buy Time: Euro Credit. Bloomberg, 2011.

Kudrna, Z. Financial crisis: testing the relationship between foreign banks and the new EU members. Employment and economy in Central and Eastern Europe, 1(1), p. 1-19.

Nagy, P. Vienna Initiative: Timeline for the First Phase and the Start of 'Vienna Plus'. EBRD, 2011.

Statement at the Conclusion of a Meeting of the European Bank Coordination "Vienna" Initiative. Press Release No.12/11. January 16, 2012.

---

⁸ Claessens, S., N. Van Horen. Foreign Banks: Trends, Impact and Financial Stability. International Monetary Fund Working Paper 12/10, 2012.

The European Bank Coordination (“Vienna”) Initiative. Report by the Public-Private Sector Working Group on Local Currency and Capital Market Development. 16-17 March 2011, Brussels.